

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ**
**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ОЛІЙ
ТА ЖИРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК
УКРАЇНИ**

П.Ф. Петік, Т.В. Матвеева, З.П. Федякіна, А.П. Белінська

Купажування олій

Київ
АГРАРНА НАУКА
2014

УДК 664.34
ББК 35.782
К92

*Рекомендовано до друку
вченою радою УкрНДІОЖ НААН
5 вересня 2013 р. (протокол №13)*

Рецензент:

Ф.Ф. Гладкий – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри технології жирів та продуктів бродіння Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

К92 **ПЕТИК П.Ф.**
Купажування олій / [П.Ф. Петік, Т.В. Матвєєва, З.П. Федякіна, А.П. Белінська]. – К.: Аграр. наука, 2014. – 56 с.

ISBN 978-966-540-363-0

У монографії здійснено літературний пошук щодо створення купажів олій з підвищеною біологічною цінністю. З'ясовано, що існують різні шляхи насичення організму людини ПНЖК, наприклад розробка генномодифікованих олійних рослин з підвищеним вмістом ПНЖК, зокрема ω -3; використання біологічно активних добавок зі вмістом ω -3; підвищення використання у харчуванні олій з підвищеним вмістом ПНЖК; створення купажів і застосування їх у розробках жирових продуктів харчування, зокрема емульсійних продуктів.

Представлений матеріал може бути корисний науковим співробітникам та фахівцям хімічної, олійножирової та інших галузей промисловості.

УДК 664.34
ББК 35.782

ISBN 978-966-540-363-0

© П.Ф. Петік, Т.В. Матвєєва,
З.П. Федякіна, А.П. Белінська, 2014
© Державне видавництво
«Аграрна наука» НААН, 2014

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
НАУКОВІ АСПЕКТИ КУПАЖУВАННЯ ОЛІЙ З ОПТИМІЗОВАНИМ ЖИРНОКИСЛОТНИМ СКЛАДОМ.....	6
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОГО ХАРЧУВАННЯ.....	6
2. ХАРЧОВА ЦІННІСТЬ ЖИРІВ.....	8
3. ПОЛІНЕНАСИЧЕНІ ЖИРНІ КИСЛОТИ – ФУНКЦІОНАЛЬНІ КОМПОНЕНТИ ОЛІЙ.....	11
4. ОПТИМАЛЬНИЙ ЖИРНОКИСЛОТНИЙ СКЛАД ХАРЧОВИХ ЖИРІВ І ОЛІЙ.....	15
5. БЕТА-КАРОТИН – ФІЗІОЛОГІЧНО ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ КУПАЖОВАНИХ ОЛІЙ.....	25
6. СТІЙКІСТЬ ОЛІЙ І ПРОДУКТІВ НА ЇХНІЙ ОСНОВІ ДО ОКИСЛЕННЯ.....	31
7. ОБГРУНТУВАННЯ КУПАЖУВАННЯ ОЛІЙ.....	37
8. МАТЕМАТИЧНИЙ РОЗРАХУНОК СКЛАДУ КУПАЖІВ ОЛІЙ.....	39
ВИСНОВКИ.....	41
ЛІТЕРАТУРА.....	42

ПЕРЕДМОВА

Створення технологій нових харчових продуктів, призначених не тільки для задоволення потреб людського організму в харчових речовинах та енергії, але й здатних до профілактики різних захворювань, посилення захисних функцій організму й адаптації людини до навколишнього середовища, є одним з пріоритетних напрямів державної політики в області здорового харчування.

Останнім часом можна спостерігати бурхливий розвиток хімічних і харчових технологій, які зумовили виникнення індустрії харчових добавок, що, з одного боку, значно поліпшило й полегшило технологічний процес, а з іншого, – призвело до вилучення з технологічного циклу інгредієнтів, що, як правило, є джерелами важливих натуральних харчових речовин у традиційних технологіях. Це в свою чергу спричинило збіднення кінцевих продуктів щодо вмісту мікронутрієнтів (вітамінів, мінеральних речовин, мікроелементів). Одним з рішень даної проблеми можуть стати розробка та впровадження харчових продуктів, які мають збалансований жирнокислотний склад.

Вміст жирних кислот – основний показник біологічної і відповідно харчової цінності олій та жирів. Проте природні масла і жири не мають збалансованого жирнокислотного складу. Водночас вченими дієтологами доведено, що на частку есенціальних жирних кислот має припадати 4–6% енергетичної цінності харчового раціону здорової людини, а співвідношення поліненасичених жирних кислот (ПНЖК) сімейств ω -6 і ω -3 має становити не більше 10 : 1, у разі порушення ліпідного обміну – 5 : 1 і навіть 3 : 1. Аналіз результатів фактичного харчування населення свідчить про те, що реально ПНЖК надходять в організм людини у співвідношенні від 10 : 1 до 30 : 1.

Можливим варіантом розв'язання проблеми поліпшення фізіологічних властивостей олій, а надалі підвищення харчової цінності

продуктів, отриманих на їхній основі, може стати купажування олій. А тому дослідження, спрямовані на розробку олій, які повинні мати збалансований жирнокислотний склад, визначені органолептичні показники, невисоку собівартість і бути конкурентоспроможними, є актуальними.

У даній монографії наведено літературний огляд досліджень і розробок, що стосуються питань створення купажів олій з підвищеною біологічною ефективністю.